

- training of managers]. *Naukovi zapysky Vinnytskoho derzhavnoho ped. un-tu im. M.Kotsiubynskoho. Serii: Pedagogika i psykholohiia*: Zb. nauk. pr, Vyp, 39, s. 175–180.
3. Kotochigov, A. M., 2015. Vzaimnoye vliyaniye matematiki i inzhenerenogo modelirovaniya [Mutual influence of mathematics and engineering modeling], *Kompyuternyye instrumenty v obrazovanii*, № 3, s. 26–31.
 4. Krayevskiy, V.V. Polonskiy V.M., 2001. Metodologiya dlya pedagoga: teoriya i praktika [Methodology for the teacher: theory and practice], Volgograd: *Peremena*. 2001, 324 s.
 5. Pikelnaya, V.S. 1993. Teoriya i metodika modelirovaniya up-ravlencheskoy deyatel'nosti (shkolovedcheskiy aspekt) [Theory and methods of modeling management activities (school aspect)]: *dis... doktora ped. nauk: 13.00.01 "Teoriya i istoriya pedagogiki"*, Krivoy Rog, 374 s.
 6. Kukharchuk, V.V., Vedmitskiy, Yu.H., 2006. Matematychna i elektrychni modeli peretvoriuvacha momentu inertsii til obertannia z dvoma stupeniamy vlnosti [Mathematical and electrical models of the converter of the moment of inertia of bodies of rotation with two degrees of freedom], *Informatsiini tekhnologii ta kompiuterna inzheneriia*, № 1(5), s. 8–11.
 7. Mykhalevych, V.M., 2004. Maple. *Kompiuterna pidtrymka kursu vyshchoi matematyky v tekhnichnomu vuzi. Ch. 1. Liniina y vektorna alhebra. Analitychna heometriia* [Maple. Computer support for a higher mathematics course at a technical university. Part 1. Linear and vector algebra. Analytical geometry], Navch. posibnyk, Vinnytsia: VNTU, 111 s
 8. Mykhalevych, V.M., 2008. *Matematychni prohramuvannia razom z Maple. Chastyna I. Metody rozviazuvannia zadach liniinoho prohramuvannia* [Mathematical programming together with Maple. Part I. Methods for solving linear programming problems], Navchalnyi posibnyk, Vinnytsia: VNTU, 158 s.

DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2020-29-394-305>
УДК 378.011.3–051:78

Лабунець Віктор Миколайович,

доктор педагогічних наук, професор кафедри музичного мистецтва
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Кам'янець-Подільський, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9154-0955>
gitaraclassic@gmail.com

Карташова Жанна Юрївна,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри музичного мистецтва
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Кам'янець-Подільський, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7368-9249>
gitaraclassic@gmail.com

**ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА
ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА**

Анотація. Проаналізовано підходи і визначено сутність готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до інноваційної діяльності в закладах середньої освіти. Уточнено сутність понять «інноваційні процеси», «інноватика» та

«готовність педагога до інноваційної діяльності». Вказано, що розуміння структури інноваційного освітнього процесу має важливе практичне значення, адже розуміння вчителем власних функцій у педагогічній діяльності дає змогу не лише впроваджувати новітні технології навчання, а і здійснювати взаємозв'язок єдності й цілісності цих технологій у взаємодії виховання, навчання та розвитку.

У процесі дослідження визначено, що ефективність формування фахової підготовленості майбутнього вчителя музичного мистецтва до інноваційної діяльності та її теоретико-методичне обґрунтування може здійснюватися за таких основних педагогічних умов, а саме: актуалізації життєтворчої мотивації студентів у прагненні до самостійного наукового пізнання, активної професійної позиції, здатності до постійного фахового розвитку; досягнення діалогових засад у процесі творчої взаємодії в інструментальному класі; інтеграції різновидів діяльності студентів, спрямованих на досягнення мети; забезпечення навчально-виховного процесу сучасними технічними засобами (відео й аудіо апаратурою, Інтернетом та іншими медіатехнологіями, навчально-методичною літературою з тематики цього напрямку; стимуляції інноваційного навчання інтерактивними засобами; використання в педагогічній практиці форм, методів і засобів мистецьких інновацій, новаторства та самоосвіти, створення нових оригінальних методів навчання музики; спонукання майбутніх учителів музичного мистецтва до творчого самовираження в інноваційній інструментально-виконавській та вокально-хоровій діяльності.

Ключові слова: інноваційні процеси; інноватика; готовність педагога до інноваційної діяльності; педагогічні умови; творча взаємодія.

1. ВСТУП / INTRODUCTION

Постановка проблеми. Однією з важливих якостей вчителя музичного мистецтва, умов успішності його як професіонала є готовність до педагогічної інструментально-виконавської та вокально-хорової інноваційної діяльності. У сучасному контексті якість мистецької освіти залежить не тільки від обсягу фактичних знань, умінь та навичок від розвитку особистості, індивідуальних здібностей, пізнавальної активності, творчого і критичного мислення, самостійності, відповідальності, рівня оволодіння фаховими компетенціями та компетентностями. Ось чому на часі є переосмислення пріоритетів вищої мистецької освіти, формування нових концептуально-методологічних основ освітньої діяльності, необхідність парадигмального зрушення в розумінні цілей, завдань, змісту, шляхів її організації та реалізації.

Процесу підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до інноваційної педагогічної діяльності через розроблення та застосування різних форм, засобів методів та технологій, що розширюються у напрямку від постійної допомоги викладачів у розв'язанні інноваційних педагогічних завдань до подальшого наростання пізнавальної активності студентів та сформованості вмій обирати та реалізовувати нестандартні рішення, долати штампи в педагогічних ситуаціях, адаптуватися до умов, що швидко змінюються, готовності до постійного оновлення знань. Необхідність розв'язання цих аспектів підтверджуються і практикою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Інноваційні процеси в освіті виникали в різні історичні періоди і визначали її розвиток. Термінологічний аналіз інноваційної діяльності педагогів доводить, що поняття «інноваційні процеси», «інноватика» з'явилися у педагогічній науці порівняно недавно. Дослідженню проблеми готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до роботи в загальноосвітніх школах в умовах нової освітньої парадигми приділяли увагу науковці різних міжгалузевих професій.

Педагогічна інноватика охоплює актуально значущі та системно організуючі інноваційні процеси, які стають перспективними для еволюції освіти та позитивно впливають на її розвиток, а також на розширення мультикультурного простору.

Дослідження в галузі педагогічних інновацій переважно виконуються в таких напрямках: визначення впливу мотиваційно-потребових чинників на формування вмінь та готовності майбутнього вчителя до інноваційної діяльності та дослідження впливу педагогічних інновацій на творчий розвиток школярів (А. Алексюк, В. Бондар, С. Гончаренко, Л. Коваль, Н. Кічук, О. Мороз, О. Савченко, С. Сисоєва, Є. Сарапулова та ін.).

Інновації, за С. Гончаренко, виражаються в тенденціях нагромадження і видозміни різноманітних ініціатив і нововведень в освітньому просторі, які в сукупності спричиняють більші чи менші глобальні зміни у сфері освіти і трансформації її змісту і якості. Ініціативи виникають під час природної еволюції сфери освіти, у пошуку більш перспективних форм і засобів педагогічної діяльності, апробації нових методик і прийомів навчання [1, с. 195].

У сучасній психолого-педагогічній літературі ця дефініція найчастіше тлумачиться як новація, тобто нововведення, оновлення тощо. Тому не випадково вважається, що «інновація стає однією із найважливіших форм прояву сучасної науково-технічної революції» [2, с. 136]. Основоположниками вихідних понять теорії інновації вважаються німецькі вчені В. Зомбарт, В. Метчерліх та австрійський економіст І. Шумпетер, які застосували ці положення щодо соціально-економічних й технологічних процесів [5, с. 52].

Інноватика як наука є новою галуззю знань, спеціальних досліджень, що необхідні для більш ефективного розв'язання завдань інтенсифікації та прискорення. Наука нововведення стала формуватися у відповідь на вимоги практики. Вчений А. Пригожин, який досліджує загальні проблеми інноваційних процесів, включив у систему інноватики як науки такі поняття: життєвий цикл нововведення (зародження, освоєння, дифузія та рутинізація); стадії нововведення (розроблення, проектування, виготовлення і використання); типологія нововведень (матеріально-технічні й соціальні, радикальні, комбінаторні, модифікуючі тощо); новизна (абсолютна, відносна, приватна та умовна); інтенсифікація нововведень; інноватори; суперечності введення нового (зміна та стабільність) тощо [9, с. 132].

З цієї позиції А. Пригожин розглядає нововведення як розвиток, тобто в контексті гранично широкої філософської категорії. Своєю чергою поняття «розвиток» співвідноситься з поняттям «зміна». Розрізняють два варіанти засобів зміни, а саме: одноманітний та інноваційний, тобто такий, що пропонує новизну в чинних змінах, тобто прояв нововведення в процесах дійсності. Учений вважає, що в дослідженні інноваційних процесів головним є вивчення переходу від одного стану якої-небудь системи до другого, нового, та управління процесом нововведень. Без аспекту управління, на його думку, говорити про інноваційні процеси сумнівно. Суттєвим завданням вивчення інноваційних процесів є розкриття можливостей управління процесами створення та застосування нововведень [9, с. 16]. Автором також проаналізована соціологія неупровадження та принципи антиінноваційного встановлення (психологічні, соціальні, організаційні,

економічні). Вводяться такі поняття, як вид інноваційної патології (псевдоновизна, незакінчені нововведення тощо), інноваційний ризик, інноваційна організація.

Дослідник В. Урський зазначає, що є операційна готовність педагога до інноваційної діяльності, яка проявляється через уміння визначати найбільш ефективні прийоми і способи впровадження інновацій, майстерне володіння технологіями й методиками, що впроваджуються, тощо [14].

Аналіз процесів оновлення освітнього простору свідчить, що провідною тенденцією розвитку систем освіти є їхня перманентність, тобто безперервне оновлення. Кожне десятиріччя виявляє в системі освіти потребу часткового або повного перегляду її змісту та структури. З цієї позиції принципами оновлення є:

- науковість та історизм під час розгляду явищ природи й суспільства;
- народність та культуровідповідність;
- інноваційність у поєднанні з традиційністю;
- диференціація та інтеграція знань;
- особистісно орієнтований підхід;
- безперервність та варіативність навчання [7, с. 182].

Отже, педагогічну інноватику доцільно розглядати як учіння про утворення педагогічних нововведень, їхню оцінку педагогічним товариством і, нарешті, їхнє використання та застосування на практиці. Це визначення педагогічної інноватики, на нашу думку, відрізняється суттєвою новизною, оскільки в ньому вказується на єдність процесів створення, освоєння та застосування педагогічних нововведень. Це визначення й характеризує в загальному сутність педагогічної інноватики. У цьому зв'язку можна говорити про такі інноваційні процеси в освітній сфері, як процеси утворення, освоєння та застосування педагогічних нововведень (новацій), які й має вивчати педагогічна інноватика.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ / AIM AND TASKS

Мета статті. Визначення та висвітлення особливостей формування готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до інноваційної діяльності та її формування.

Завдання статті: проаналізувати психолого-педагогічних джерела; визначити сутність понять «інноваційні процеси», «інноватика» та «готовність педагога до інноваційної діяльності», висвітлити актуальність підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва до інноваційної діяльності з учнями закладу середньої освіти, окреслити основні педагогічні умови формування фахової підготовленості майбутнього вчителя музичного мистецтва до інноваційної діяльності.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH FINDINGS

Аналіз наукової літератури дав змогу виокремити три блоки понять та ідей педагогічної інноватики, а саме:

- перший, що сприяє визначенню особливостей створення нововведень, їхніх джерел, класифікацій, критеріїв новизни;
- другий, який уможливив розкриття досліджуваної проблеми, її сприйняття, оцінку та опанування педагогічною громадою;
- третій, що узагальнює дані про застосування нового у сфері освіти.

Поняття «педагогічна інноватика» та «інноваційні процеси» необхідно розглядати як початкові щодо розгортання цілісної системи понять інноваційної теорії в педагогічній сфері. У процесі дослідження ми врахували результати розвідок українських учених: А. Алексюка, В. Бондаря, С. Гончаренка, Л. Даниленко, І. Дичківської, Н. Кічук, Л. Коваль, Г. Падалки, В. Паламарчук, О. Савченко та ін. Пошукові дослідження в цьому напрямі проводяться в площинах історичних досліджень інноваційних процесів, аналізу інноваційних педагогічних технологій, вивчення впливу мотиваційних чинників на організацію інноваційної діяльності, дослідження специфіки управління інноваційною діяльністю в освітній сфері, встановлення особливостей впливу педагогічних інновацій вчителя на досягнення учнів у освітній роботі, формування творчої особистості вчителя в процесі інноваційної діяльності тощо.

У цьому складному інноваційному процесі відповідно починають розвиватися:

- педагогічна неологія (учіння про нове);
- аксіологія (наука про педагогічні цінності);
- праксикологія (учіння про ефективність діяльності, її впровадження);
- акмеологія (наука про досягнення людиною вершин особистісно-професійного розвитку).

Ці складники входять у якість частин цілого в педагогічну інноватику – одну з фундаментальних дисциплін, створення якої може істотно прискорити процеси оновлення системи вітчизняної освіти [7, с. 159]. Адже вчитель-новатор – це реалізатор провідних ідей педагогіки творчості школи майбутнього. Інноваційна діяльність педагога забезпечує постійне оновлення і вдосконалення форм, методів і засобів навчання й виховання, що сприяє загальному прогресу не лише освітньої сфери, а і всього суспільства.

З позицій аналізу психолого-педагогічних досліджень В. Семиченко [4] окреслила основні підходи до вивчення інноваційних процесів, а саме:

- загальнонауковий;
- загальнометодологічний;
- конкретно-науковий;
- прикладний.

Так, у загальнонауковому плані виокремлюють соціокультурні проблеми інновацій, соціальні чинники нововведень, структуру інноваційних процесів, умови їхнього прискорення, можливості системного підходу до їхнього вивчення тощо (В. Дубченко, С. Макарова, Б. Сазонова, Н. Степанова, В. Толстого, Є. Юдіна та ін.). У цьому напрямі корисними є також дослідження зарубіжних авторів Е. Менсфілда, Дж. Кларка, Ч. Фрімена, В. Брауна, Е. Роджерса, Дж. Паркера, Н. Мончева, Ф. Валенти, К. Мюллера та ін.

На необхідності розгляду інновацій не лише як результату впровадження нового, а і як новоутворення, наголошує Л. Даниленко [2, с. 82]. Адже це важливо для вдосконалення освітніх технологій, які істотно змінюють структуру та якість процесів, які відбуваються в освітній сфері. Вчена вважає неможливим реформування сучасної освіти без постійного оновлення педагогічної галузі, без системного вивчення, аналізу та синтезу передового досвіду вітчизняних та зарубіжних педагогів.

Інноваційні процеси уможливають концептуальне та проєктивне засвоєння фахових знань, які забезпечують:

- високу достовірність прогнозування результатів та управління педагогічними процесами;
- аналіз і систематизацію на науковій основі практичного досвіду та його використання;
- комплексне вирішення освітніх та соціально-виховних проблем;

- сприятливі умови для особистісного розвитку;
- зменшення ефекту впливу негативних чинників на особистість;
- вибір найбільш ефективних і розроблення інноваційних моделей для розв'язання соціально-педагогічних проблем.

Для мистецької педагогіки якісні характеристики новизни є особливо суттєвими. З проблемою новизни пов'язані також проблеми типології нововведень. Зокрема, мова йде про радикальні, комбінуючі, вдосконалюючі нововведення, замінюючі, відмінючі тощо. Розглядаючи співвідношення понять «інноваційні процеси» та «нове» в педагогіці, І. Дичківська доводить, що перше поняття є ширшим, адже воно показує не лише процес утворення нового, але і процес його використання, доведення до реалізації на практиці [3, с. 78]. Новизна – один з основних критеріїв оцінки педагогічних досліджень, це й основний результат творчого процесу, якого було важко досягти. З цього приводу М. Фулан зосереджуючи увагу на прогресивних зрушеннях, які стосуються стратегічного бачення організаційних та системних освітніх реформ, зауважив, що в «цьому світі нам знадобляться генеративні концепції і здатності. Ми потребуємо особистості, яка була б водночас і пошукувачем, й учнем; майстерності та know-how, які відповідають передовим стратегіям; лідерів, які визначають та примножують основні цінності, даючи змогу іншим робити те ж саме...» [13, с. 12].

У цьому процесі важлива роль належить мистецькій освіті, котра за визначенням О. Рудницької [11, с. 47], є такою освітньою сферою, що спрямована на самореалізацію особистості, а саме:

- всебічний розвиток здібностей та смаку учнів;
- естетичний досвід й ціннісні орієнтації;
- здатність до спілкування з художніми цінностями в процесі активної спільної творчої діяльності.

Розуміння структури інноваційного освітнього процесу має важливе практичне значення, адже усвідомлення викладачем власних функцій у педагогічній діяльності дає змогу не лише впроваджувати новітні технології навчання, а і здійснювати взаємозв'язок єдності й цілісності цих технологій у взаємодії виховання, навчання та розвитку. У процесі взаємодії з навколишнім світом, що як складна система формується із взаємопроникаючих елементів «біо-соціо-дух», суб'єкт освіти одночасно бере участь у наявних компонентах діяльності: предметної (праця), комунікативної (спілкування), розумової (теоретичної). Їхнє гармонічне сполучення в освітній діяльності забезпечує якісне виконання професійних функцій.

Для розгляду проблеми модернізації фахової підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва важливим є діалектичне розуміння взаємозв'язку філософських категорій *одиночного, особливого та загального*, що має особливе значення щодо теоретичного та практичного розв'язання нагальних питань сучасності, співвідношення загальних закономірностей і специфічних особливостей.

У педагогічних інноваційних процесах, які трансформуються через кваліфікацію викладача, рівень підготовки студентів і умови їхньої взаємодії завжди специфічні, особливі, що й відбивається в методиках. Методики усвідомлюються і втілюються в досвіді, що є одиничним та неповторним. Взаємопроникнення досвіду, методики, технології поєднує їх, а особливість статусу кожної з цих категорій суб'єктів вимагає розрізнення. Отже, розгляд змісту та специфіки феномену, що розглядається, виявив діалектику загального, одиничного та особливого.

Інноваційні процеси фахової підготовки майбутніх учителів виявляють загальне, одиничне та особливе як у найбільш значущих об'єктах освітянської сфери, так і в прийомах, засобах, методах і підходах до розв'язання професійних завдань засобами

різних галузей знань, адже філософські основи мають стати притаманною особливістю сприйняття майбутніми викладачами мистецьких дисциплін художнього образу творів. Тим самим підкреслюється роль забезпечення світоглядних основ естетичної оцінної діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва на основі застосування філософських категорій та законів у процесі осягнення мистецьких дисциплін. Розрізняючи категорії за використаною схемою в контексті нашого дослідження доцільно визначити *мистецьку освіту як загальне, одичне – особистість вчителя, особливе – його педагогічна та виконавська майстерність*.

Урахування наведених ідей свідчить про існування різних методологічних підходів до вказаної проблеми. З огляду на це, О. Рудницька встановила, що завданням філософії мистецької освіти не є «акцентування якогось одного з них, а знаходження принципових позицій консенсусу їхнього узагальнення дає підстави сформулювати такі актуальні для філософії мистецької освіти ідеї:

- найхарактернішими ознаками специфіки художньої форми є її цілісність та самодостатність. Вона завжди виражає певний смисловий зміст, який розуміється як мистецький феномен;
- сприйняття й розуміння мистецького твору містить не тільки констатацію конкретного артефакту, а й намагання усвідомити, що саме становить цей факт у смислового аспекті, осягнути його як вираження образного смислу;
- принципом відтворення смислу в мистецтві є символічність, що визначає художню цінність твору;
- мистецьке спілкування є процесом пошуку смислу через розкриття символічних значень твору та їхнє особистісне усвідомлення;
- виваженість у художньому явищі суб'єктивного світобачення митця передбачає глибоко особистісний характер його сприйняття;
- мистецький твір є результатом співвідношення того, що пізнається, і того, хто пізнає, що зумовлює відмінності його розуміння та оцінки, однак не заперечує можливості схожих моделей індивідуальної інтерпретації» [11, с. 45].

Для ефективного формування готовності студентів до мистецької інноваційної діяльності доцільно підкреслити значущість стимулювання самостійної діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі виконання практичних форм засвоєння мистецьких знань, умінь та навичок. На всіх етапах фахової підготовки майбутнім фахівцям необхідно мати чітке уявлення про мету самостійної діяльності (включно з певним художньо-практичним завданням, що є лише частиною загальної мети); усвідомлення сфери потреб самостійно-вольових зусиль; оволодіння та свідоме використання ефективних засобів практичного досягнення поставленої мети; внутрішнє бажання адекватно оцінити виконання самостійної роботи тощо.

Необхідною умовою інноваційної інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва є *досягнення діалогових засад у процесі творчої взаємодії в мистецькому класі*. Специфічна риса цієї умови полягає в тому, що інноваційна підготовка майбутнього вчителя музичного мистецтва має забезпечувати виховання творчої особистості, котра б опанувала професійну майстерність, яка виявляється в умінні адекватно втілювати свої часом унікальні творчо-мисленнєві задуми в процесі творчої взаємодії [6, с. 215].

Взаємодія в процесі музично-естетичного виховання школярів є посередником між музикою та учнями, механізмом, завдяки якому можливим стає розв'язання різноманітних особистісних, навчальних та комунікативних проблем дітей. Тому створення сприятливого психологічного клімату в процесі педагогічної співпраці вчителя з учнями, яка має функціональний характер, сприяє врегулюванню складних

ситуацій, що виникають під час роботи над завданнями, пов'язаних із психічним розвитком і деякою корекцією поведінки школярів. Організована педагогічна взаємодія вчителя з учнівським колективом сприяє морально-етичному та інтелектуальному розвитку школярів, їхньому творчому самовираженню.

Уміння педагога створювати проблемні ситуації в процесі творчої діалогової взаємодії сприяють тому, що студенти з інтересом переглядають варіанти всіх можливих шляхів розв'язання проблеми, конструюють нові способи, що дає змогу залучити їх до активної творчої інноваційної діяльності.

Домінантною умовою інноваційної інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва є *інтеграція різновидів діяльності студентів, спрямованих на досягнення мети; забезпечення освітнього процесу сучасними технічними засобами* (відео й аудіо апаратурою, Інтернетом та іншими медіатехнологіями, відповідною навчально-методичною літературою).

З позиції інтегративно-цілісного підходу сутність вищої педагогічної освіти полягає у формуванні майбутнього фахівця як суб'єкта освітнього процесу в аспекті відповідності його особистісних якостей вимогам педагогічної професії. Професійне становлення майбутнього фахівця з методологічних позицій діяльнісного підходу постає як складно структурований процес, поліфункціонально спрямований на досягнення певних цілей: формування системи знань про закономірності педагогічного процесу, про форми та способи його організації; опанування конкретних видів професійної діяльності, формування педагогічних умінь і навичок майбутнього фахівця; виховання певних професійно значущих особистісних якостей. Зміст фахової підготовки в контексті діяльнісного підходу визначається професіограмою фахівця, що є моделлю кінцевого результату його освіти, яка віддзеркалює вимоги до якості теоретичних знань, практичних умінь і навичок та наводить перелік основних кваліфікаційних характеристик вчителя на рівні випускника ЗВО.

У процесі дослідження визначено, що ефективність формування інструментально-виконавської та вокально-хорової підготовленості майбутнього вчителя музичного мистецтва до інноваційної діяльності та її теоретико-методичне обґрунтування може здійснюватися за таких основних *педагогічних умов*, а саме:

- актуалізації життєтворчої мотивації студентів до самостійного наукового пізнання, активної професійної позиції, здатності до постійного фахового розвитку;
- досягнення діалогових засад у процесі творчої взаємодії в інструментальному та вокально-хоровому класі;
- інтеграції різновидів діяльності студентів, спрямованих до досягнення мети; забезпечення освітнього процесу сучасними технічними засобами (відео й аудіо апаратурою, Інтернетом та іншими медіатехнологіями), навчально-методичною літературою цього напрямку;
- стимуляції інноваційного навчання інтерактивними засобами; використання в педагогічній практиці форм, методів і засобів мистецьких інновацій, новаторства та самоосвіти, створення нових оригінальних методів навчання музики;
- спонукання майбутніх учителів музичного мистецтва до творчого самовираження в інноваційній інструментально-виконавській та вокально-хоровій діяльності.

З огляду на вищезазначене, доцільно підкреслити, що поняття «інноваційна діяльність», «інноваційні процеси» глибоко проникають у свідомість педагогічної громади, входять у лексикон широких учительських мас, адже кожен вчитель, що творчо працює та прагне оновлення педагогічної практики, мимоволі вдається до нововведень. За останні роки в педагогічній теорії виникли нові поняття, терміни, запозичені з різних дисциплін, що свідчить про зв'язок педагогіки з іншими науками. Такі визначення запозичені здебільшого із галузі техніки та економіки, тому що саме вони найбільше впливають на розвиток суспільної думки. Сьогодні часто говорять про економічність та раціоналізацію навчання, про навчальну техніку й технологію, про філософію та економіку освіти, комп'ютеризацію навчання тощо.

Отже, запровадження методичної системи фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва базується на засадах педагогічної інноватики, що загалом сприяє модернізації мистецької освіти.

4. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ / CONCLUSIONS AND PROSPECTS FOR FURTHER RESEARCH

Формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до інноваційної діяльності є процесом, який дає змогу допомогти вчителю в розвитку його ціннісних орієнтацій і гуманістичної спрямованості, усвідомленні методології розв'язання професійно-педагогічних проблем конкретних концепцій, способів реалізації концептуальних схем у досвіді діяльності; осмисленні ним результатів педагогічних нововведень, виробленні критеріїв оцінки й самооцінки. Для успішного здійснення інноваційної освітньої та мистецько-творчої діяльності в школі вчителю музичного мистецтва необхідно бути підготовленим до цих видів діяльності. Основа такої готовності закладається в процесі навчання у ЗВО.

Відтак, подальших дослідженнях для нас важливим є аналіз впливу педагогічної практики на формування готовності студентів до інноваційної мистецької діяльності з учнями. Перспективним напрямом подальших наукових розвідок вважаємо розроблення методологічних засад підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до інноваційної педагогічної діяльності в умовах середовища закладу вищої педагогічної освіти.

5. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ТРАНСЛІТЕРАЦІЯ / REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Гончаренко, С., 2011. *Український педагогічний енциклопедичний словник*, Рівне: Волинські береги, 552 с.
2. Даниленко, Л.І., 2004. *Управління інноваційною діяльністю в з/о навчальних закладах: монографія*, Київ: Міленіум, 338 с.
3. Дичківська, І. М., 2004. *Інноваційні педагогічні технології*, Київ: Академвидав, 352 с.
4. *Інтерактивні технології навчання в післядипломній педагогічній освіті: наук.-метод. вид. / упоряд. Семиченко В. А., Снісаренко О. С., Сніцар Л. П., Пісоцька Л. С. [та ін.]*, Хмельницький: ХГПА, 205 с.
5. *Історія зарубіжної педагогіки : хрестоматія*, 2006. Київ: Центр навч. л-ри, с. 62– 157.
6. Козир, А.В., 2008. *Професійна майстерність учителів музики: теорія і практика формування в системі багаторівневої освіти: монографія*, Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 378 с.

7. Курлянд, З.Н., 2007. *Педагогіка вищої школи. Навчальний посібник / авт.-укл.: З.Н. Курлянд, Р.І. Хмельюк, А.В. Семенова [та ін.]*, Київ: Знання, 495 с.
8. Ліхницька, Л.М., 2011. Компонентна структура готовності майбутніх учителів музики до мистецької інноваційної діяльності. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка, Вип. 17 (218)*, с. 148–153.
9. Пригожин, А.И., 1989. *Нововведения: стимулы и препятствия* (социальные проблемы инноватики), Москва: ИПЛ, 271с.
10. Проворова, Є.М., 2011. Особливості музично-педагогічної комунікації вчителя та учнів на уроках музики [Монографія]. Київ: *Нац. пед. ун-т імені М.П. Драгоманова*, с. 276–284.
11. Рудницька, О. П., 2005. *Педагогіка. Загальна та мистецька*. Тернопіль : Богдан, 360 с.
12. *Філософський словник*, (з дод. і допов.), 1986. Київ: Голов. ред. УРЕ, 800 с.
13. Фуллан, Майкл, 2000. *Сили змін: вимірювання глибини освітніх реформ*, Львів: Літопис, 269 с.
14. Урський, В.І., 2005. *Формування готовності вчителів до інноваційної діяльності*. Методичний посібник, Тернопіль: ТОКІППО, 96 с.

FORMATION OF FUTURE MUSIC TEACHER READINESS TO INNOVATIVE ACTIVITIES AS A PEDAGOGICAL ISSUE

Viktor Labunets,

Doctor of Pedagogic Sciences, Professor
Department of Music
Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University
Kamianets-Podilskyi, Ukraine
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9154-0955>
gitaraclassic@gmail.com

Zhanna Kartashova,

Candidate of Pedagogic Sciences, Associate Professor
Department of Music
Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University
Kamianets-Podilskyi, Ukraine
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7368-9249>
gitaraclassic@gmail.com

Abstract. The authors of the article analyse the approaches and define the essence of a future music teacher readiness to innovative activities in institutions of secondary education. The essence of the concepts “innovative processes”, “innovations” and “teacher readiness to innovative activities” is specified. It is stated that understanding the structure of the innovative educational process is important in practice, because teachers’ understanding of their functions in pedagogical activities allows not only to implement the newest learning technologies, but also to link the unity and integrity of these technologies in the interaction of education and development.

In the process of research, it was determined that the effectiveness of forming future music teacher professional readiness to innovative activities and the respective theoretical and methodological substantiation can be carried out under the following basic pedagogical conditions: actualization of students’ life motivation to acquire independent scientific knowledge, active professional position, ability to constant

professional development; using dialogical principles in the process of creative interaction in an instrumental class; integration of different types of student activities aimed at achieving the goal; providing the educational process with modern technical means (video and audio equipment, Internet and other media technologies), educational and methodological literature in this field; stimulation of innovative learning by interactive means; using the forms, methods and means of artistic innovations in pedagogical practice and during self-education; creation of new original methods of teaching music; encouraging future music teachers to creative self-expression in innovative instrumental-performing and vocal-choral activities.

Keywords: innovative processes; innovation; teacher readiness to innovative activity; pedagogical conditions; creative interaction.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Honcharenko, S., 2011. *Ukrainskyi pedahohichnyi entsyklopedychnyi slovnyk* [Ukrainian pedagogical encyclopedic dictionary], Rivne: *Volynski oberehy*, 552 s.
2. Danylenko, L.I., 2004. *Upravlinnia innovatsiinoiu diialnistiu v z/o navchalnykh zakladakh: monohrafiia* [Management of innovative activity in educational institutions: monograph], Kyiv: *Milenium*, 338 s.
3. Dychkivska, I.M., 2004. *Innovatsiini pedahohichni tekhnolohii* [Innovative pedagogical technologies], Kyiv: *Akademvydav*, 352 s.
4. *Interaktyvni tekhnolohii navchannia u pislidyplomnii pedahohichnii osviti* [Interactive learning technologies in postgraduate pedagogical education]. nauk.-metod. vyd. / uporiad. Semychenko V. A., Snisarenko O. S., Snitsar L. P., Pisotska L. S. [ta in.], Khmelnytskyi: KhHPA, 205 s.
5. *Istoriia zarubizhnoi pedahohiky: khrestomatiia* [History of foreign pedagogy: a textbook], 2006, Kyiv: *Tsentr navch. l-ry*, s. 62–157.
6. Kozyr, A.V., 2008. *Profesiina maisternist uchyteliv muzyky: teoriia i praktyka formuvannia v systemi bahatorivnevoi osvity: monohrafiia* [Professional skills of music teachers: theory and practice of the formation in the system of multilevel education], Kyiv: *NPU imeni M.P. Drahomanova*, 378 s.
7. Kurliand, Z.N., 2007. *Pedahohika vyshchoi shkoly* [High school pedagogy, textbook]. Navchalnyi posibnyk / avt.-ukl.: Z.N. Kurliand, R.I. Khmeliuk, A.V. Semenova [ta in.], Kyiv: *Znannia*, 495 s.
8. Likhitska, L.M., 2011. *Komponentna struktura hotovnosti maibutnikh uchyteliv muzyky do mystetskoï innovatsiinoï diialnosti* [Component structure of readiness of future music teachers for artistic innovation]. *Visnyk Luhanskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka, Vyp. 17 (218)*, s. 148–153.
9. Prihozhyn, A.I., 1989. *Novovvedeniia: stimuly i prepiatstviia (sotsialnyie problemy innovatiki)* [Innovations: incentives and obstacles (social problems of innovation)], Moskva: I, 271 s.
10. Provorova, Ye.M., 2011. *Osoblyvosti muzychno-pedahohichnoi komunikatsii vchytelia ta uchniv na urokakh muzyky. Monohrafiia* [Features of music-pedagogical communication of teachers and students in music lessons], Kyiv: *Nats. ped. un-t imeni M.P. Drahomanova*, s. 276–284.
11. Rudnytska, O. P., 2005. *Pedahohika. Zahalna ta mystetska* [Pedagogy. General and artistic], Ternopil: Bohdan, 360 s.

12. *Filosofskyi slovnyk* [Philosophical dictionary]. (z dod. i dopov.), 1986. Kyiv: Holov. red. URE, 800 s.
13. Fullan, Maikl, 2000. *Syly zmin: vymiriuvannia hlybyny osvity reform* [Forces of change: measuring the depth of educational reforms], Lviv: Litopys, 269 s.
14. Uruskiy, V.I., 2005. *Formuvannia hotovnosti vchyteliv do innovatsiinoi diialnosti. Metodychnyi posibnyk* [Formation of readiness of teachers for innovative activity, Methodical manual], Ternopil: TOKIPPO, 96 s.

DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2020-29-305-319>
УДК378.147:37.036

Лаврентьєва Надія Володимирівна,

кандидат педагогічних наук

Кам'янець-Подільський національний університет ім. Івана Огієнка

Кам'янець-Подільський, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4198-2330>

nadijkamusic@gmail.com

РОЗВИТОК ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ МИСТЕЦЬКИХ ФАКУЛЬТЕТІВ У КОНТЕКСТІ ЗМІСТУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті розвиток творчого мислення розглядається в контексті компетентнісної освіти, змістово-діяльній основі організації навчальної діяльності студентів, розвитку їхньої музичної компетентності, духовно-естетичної культури загалом.

Професіограма майбутнього вчителя музики реалізує головну, системотвірну функцію, оскільки формує свого роду «модель кінцевого результату» професійної підготовки спеціаліста, фіксуючи не лише його базові характеристики, а й характер залежності між ними, що, своєю чергою, дає можливість визначати логіку поетапного розвитку необхідних компетенцій, якостей, забезпечення конструктивного підходу до визначення змісту діяльності, вибору оптимальних форм та методів її організації.

На основі аналізу літературних джерел та узагальнюючи теоретичні позиції щодо сутності, структурної організації педагогічного, музичного, творчого мислення ми виділили компетенції загальнопедагогічні та ті, що специфікують діяльність саме вчителя музики:

Зважаючи на загальну логіку поетапності фахово-професійної підготовки майбутнього вчителя, а також беручи до уваги необхідність акцентування на створенні умов для розвитку мисленнєвої діяльності студентів, ми виділили такі етапи: організаційно-орієнтувальний, змістово-технологічний, творчо-саморозвивальний, рефлексивно-контрольний.

Ми аналізували потенціал розвитку творчого мислення майбутнього вчителя музики в контексті всього комплексу навчальних дисциплін, оскільки всі вони безпосередньо або опосередковано мають стосунок до формування методичних компетенцій, творчого мислення.

У статті розкритий блок музично-теоретичних (історія зарубіжної музики, гармонія, сольфеджіо, поліфонія, аналіз музичних творів) та диригентсько – хорових дисциплін (клас хорового диригування й читання хорових партитур,